

Luotsilaitokselle aiheutuisi varsin vähäinen kustannus, jos merkinantolaitteen viereen rakennettaisiin maja yhdelle tai kahdelle päivyistävälle luotsille, jotka heti aluksen nostaessa luotsilipun merkeillä ilmoittaisivat Båkholmenin luotsille, mihin luotsia tarvittiin 'ja'sen' ohessa sopivalla tavalla ilmoittaisivat kaupungin asukkaille lähestyvien höyry- ja purjealusten saapumisen. Jos sellainen luotsivartousasema saataisiin aikaan, voisi kaupunki luovuttaa merkinantokojeen luotsilaitokselle, jolloin tämä sitoutuisi tähtitieteellisen observatorion ohjeiden mukaisesti nostamaan ja laskemaan myrskymerkit. — Päättäessään ¹⁾ myrskyvaroituskokojeen pystytettäväksi Tähtitorninvuorelle kaupunginvaltuusto samalla pääasiassa valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ²⁾ ilmoittaa asian luotsi- ja majakkalaitoksen ylläpidon ja samalla jättää ylläpidon harkittavaksi, olisiko merkinantokojeen pystyttämisen yhteydessä rakennettava luotsivartousmaja, missä tapauksessa kaupunki suostuisi panemaan merkinantokojeen täydellisesti kuntoon sekä luovuttamaan sen luotsilaitokselle, joka puolestaan olisi velvollinen tähtitieteellisen observatorion ohjeiden mukaisesti huolehtimaan myrskyvaroituksista; luotsimajan paikkaa määrättäessä oli kuitenkin otettava huomioon, ettei vahvistettu Ullanlinnavuorten kaunistamissuunnitelma saanut siitä häiriytystä. — Luotsi- ja majakkalaitoksen ylläpito epäsi ³⁾ tämän ehdotuksen, mutta ilmoitti myöhemmin aikovansa ryhtyä toimenpiteisiin erityisen luotsivartouksen järjestämiseksi kaupungille kuuluvalla Katajanokankarille ja tiedusteli, voitiinko tämä joko ilmaiseksi tai maksusta luovuttaa luotsilaitokselle. Tämän johdosta ja maistraatin puolelta asiaa kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ ilmaiseksi luovuttaa luotsilaitokselle Katajanokankarin, kuitenkin ehdoin, että se niin pian kuin sitä ei enää käytetty mainittuun tarkoitukseen, oli luovutettava takaisin kaupungin käytettäväksi.

2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset.

Erinäisten etujen myöntäminen suunnitellulle puutarhayhdistykselle. Ensi sijassa kellovillisten kotimaisten puutarhurien puutteen johdosta oli jo 1860-luvulla herätetty kysymys puutarhayhdistyksen perustamisesta Helsinkiin, mutta vaikeiden katovuosien takia se silloin oli saanut raueta. Sittenkuin kreivitär A. Adlerberg vuonna 1871 oli lahjoittanut 8,000 markkaa eräistä ompeluseura-arpajaisista kertyneitä varoja puutarhayhdistyksen pohjarahastoksi, oli kuitenkin hankittu tietoja ja neuvoja ulkomaisilta ammattimiehiltä, m. m. Pietarin kasvitieteellisen puutarhan johtajalta, valtioneuvos E. Regeliltä. Siten saadut kirjoitukset ja ehdotukset oli senjälkeen vuonna 1873 esitetty asianharrastajain kokoukselle, johon oli saapunut runsaasti osanottajia ja jossa asetettiin toimikunta ryhtymään valmistaviin toimenpiteisiin yhdistyksen perustamiseksi.

Vuonna 1874 kreivitär Adlerberg, kauppaneuvokset A. Sinebrychoff, professorit S. O. Lindberg ja F. J. von Becker, kolleegiasessori A. W. Brummer, kauppaneuvokset H. Borgström ja F. von Frenckell sekä puutarhuri F. Rotkirch aiottuun puutarhayhdistyksen toimikunnan jäseninä jättivät maistraa-

¹⁾ Ks. s. 73. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. huhtik. 5 §. — ³⁾ S:n 8 p. kesäk. 10 §. —

⁴⁾ S:n 4 p. jouluk. 7 §.

tille anomuksen, että yhdistys oikeutettaisiin vuoden 1876 alusta pitämään hallussaan ja viljelemään kahta kaupunkiin yhdistetylle maalle järjestetyn n. s. Töölön puiston aluetta, joista toinen, 20.24 tynnyrinalan laajuinen, sijaitsi rautatien länsipuolella ja oli vuoden 1875 loppuun vuokrattu Töölön puistoyhtiölle ja toinen, 14.05 tynnyrinalan laajuinen, sijaitsi rautatien itäpuolella ja oli samaan ajankohtaan asti kauppaneuvos Borgströmin hallussa; anomus koski samalla vapautusta sekä kaikista itse maata koskevista maksuista että kaupungille siellä olevista ja vastedes rakennettavista taloista, rakennuksista ja laitteista suoritettavista veroista. Toimikunta ilmoitti samalla kauppaneuvos Borgströmin sitoutuneen siinä tapauksessa, että kaupunki myönsi yhdistykselle hänen käytettävänä olevan alueen hallinto-oikeuden, lahjaksi luovuttamaan yhdistykselle sinne rakentamansa ravintolaa varten aiotut, Alppipaviljongiksi nimittetyt rakennukset, m. m. seuraavin ehdoin:

1) Ravintolapaviljonki parvekkeineen, ulkokuonerakennuksineen, jääkellareineen, soittolavoineen ja avoimine halleineen sekä eräs rakenteilla oleva huvimaja oli aina pidettävä täydestä aryostaan palovakuutettuina.

2) Rakennukset oli pidettävä hyvässä kunnossa, ja jos tuli ne osittain tai kokonaan tuhosi, oli palovakuutuskorvaus sekä niiden vuosivuokrasta käytettävissä olevat varat käytettävä siten koituneiden vaurioiden korjaamiseen.

3) Puutarhayhdistyksen tuli pitää alueella olevat laitteet kunnossa ja niihin kuuluvat vesialtaat puhtaina, minkä ohessa yhdistyksen, mikäli tulot siihen riittivät ja yksityisiä lisävaroja mahdollisesti saatiin tähän tarkoitukseen, tuli jatkaa alueen kaunistamista, ensi sijassa Alpin kukkuloilla.

Myöhemmin toimikunta jätti maistraatille anomuksen, että kaupunki edellä mainittujen etujen lisäksi myöntäisi yhdistykselle vähintään 1,000 markan suuruisen vuotuisen avustuksen kymmenen vuoden ajaksi. — Maistraatin jätettyä nämä molemmat anomukset kaupunginvaltuuston harkittaviksi valtuusto päätti¹⁾ asettaa asiaa valmistelemaan kolmihenkinen valiokunnan ja valitsi²⁾ siihen vtt Collanin ja C. G. Estlanderin sekä yllilääkäri, lääketieteen tohtori Th. Sælanin määräten, että valiokunnan tuli käsitellä kysymystä määrärahasta ja maan maksuttomasta luovuttamisesta yhdessä n. s. raha-asiaain valiokunnan³⁾ kanssa.

Sen jälkeen antamassaan mietinnössä⁴⁾ valiokunta huomautti m. m., että laajalle levinneellä puutarhakulttuurilla oli merkitystä sekä yleisen hyvinvoinnin kannalta, se kun yhdisti ja teki hyödyllisiksi monien vähäiset ja vähäksytyt varat, että yhtä paljon sen siveellisesti ja esteettisesti jalostavan vaikutuksen vuoksi, mikä sillä oli viljelijään. Sellaisen kulttuurin levittämiseksi olivat monella taholla ulkomailla puutarhayhdistykset osoittautuneet mitä tehokkaimmaksi keinoksi; valiokunta mainitsi tässä suhteessa erikoisesti Pietarin, Tukholman ja Gööteporin puutarhayhdistykset. Meilläkin tämän laatuinen yhdistys varmasti voisi tehokkaasti edistää puutarhakulttuuria, osin kotiuttamalla vieraita kasveja, osin ja varsinkin perustamalla koulun käytännöllisten puutarhanviljelijään kehittämiseksi, jotka oppijaksonsa suoritettuaan olisivat perehtyneet ainakin meillä mahdollisiin yksinkertaisempiin viljelysmenetelmiin ja sen jälkeen levittäisivät niiden tuntemusta eri tahoille maahamme. — Vaikka yhdistyksen tarkoituksena siinä olisi koko maata hyö-

¹⁾ Valt. pöytäk. 27 p. huhtik. 6 §. — ²⁾ S:n s:n 15 §. — ³⁾ Ks. s. 44. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 24.

dyttävä, olisi kaupungillekin sen työstä sekä suoranaista että välillistä hyötyä. Puiston, jota yhdistys anoi toimintansa paikaksi, oli perustanut ja sitä ylläpitänyt yksityishenkilöiden muodostama Töölön puistoyhtiö, joka harvinaisella uhrautuvaisuudella oli omistanut sen hyväksi vaivaa ja varoja. Kun yhtiö vuoden 1875 päättyessä hajoaisi ja puisto joutuisi kaupungin käytettäväksi, saisi kaupunki tosin lahjaksi laajat puutarhalaitteet, joiden arvo voitiin laskea 200,000 markaksi, mutta samalla täytyisi kaupungin puiston säilyttämiseksi ja edelleen kehittämiseksi palkata ammattitaitoisia henkilöitä, mikä aiheuttaisi kaupungille varsin tuntuvia kustannuksia. Jos sensijaan puiston alueelle perustettaisiin puutarhakoulu, suorittaisivat sen oppilaat johtajansa valvomina sikäläiset työt todennäköisesti paremmin ja huokeammin. Valiokunnan käsityksen mukaan suunniteltu puutarhayhdistys siis takaisi puiston jatkuvan kehityksen ja kaunistumisen samalla kuin se sen vastaisiin ylläpitokustannuksiin nähden aiheuttaisi kaupungille todellisen säästön. Mahdollisuus käyttää puutarhatöihin suhteellisen huokeasta korvauksesta puutarhakoulun oppilaita olisi myös omiaan edistämään puutarhanhoitoa kaupungin ympäristöissä, ja tämä taas lisäisi kaupungin vuokramaistaan saamia tuloja. Ei myöskään ollut unohdettava, että kaupunki puutarhayhdistykseltä saisi omiin puutarhatöihinsä taitavia työntekijöitä ja sen taimistoista taimia, jotka aikaisemmin oli ollut tilattava ulkomailta, sekä että keittiöpuutarhatuotteiden tuonti kaupunkiin puutarha-ammattia koskevien tietojen levenemisen johdosta lisääntyisi. Nämä näkökohdat huomioon ottaen valiokunta piti kaupungin edun mukaisena toimia siihen suuntaan, että suunniteltu yhdistys saataisiin aikaan. — Rautatien länsipuolella oleva maa-alue, joka suurimmaksi osaksi oli arvotonta tai huonosti viljelykseen sopivaa ja vain pieneltä osalta viljeltyä tai viljelyskelpoista maata, oli varattu puistoksi, mutta kaupunki ei kustannuksitta voinut saattaa sitä puistoksi kelpaavaan kuntoon. Tämän alueen luovuttaminen yhdistykselle, joka sitoutui muuttamaan sen puutarhaksi, ei sen vuoksi voinut herättää epäilyksiä. Alue pitäisi myös saada sopivilla aituksilla eristää, kunhan vain sen läpi kulkeva suuri tie jäisi vapaaksi ja yleisölle avoimeksi. — Myöskin toimikunnan ehdottamaa verovapautta valiokunta katsoi voivansa puoltaa, varsinkin koska Töölön puistoyhtiö aikaisemmin oli erityisillä päätöksillä vapautettu verosta koko hallintajakseen eikä yhdistyksen suunnitelmiin sisällynyt kauppapuutarhan perustaminen, joka tuottaisi sen jäsenille liikevoittoa. Kun kuitenkin kulttuuripuutarhan ja kauppapuutarhan välinen raja oli vaikea vetää ja siirtyminen voi tapahtua vähitellen, valiokunta oli sitä mieltä, että olisi määrättävä ajankohta, jolloin tämä seikka otettaisiin harkittavaksi, ja ehdotti senvuoksi, että verovapaus toistaiseksi myönnettäisiin ainoastaan kahdeksikymmeneksi vuodeksi. — Pyydettyä 1,000 markan vuosimäärärahaa valiokunta myöskin katsoi voivansa puoltaa ja ehdotti, että se maksettaisiin yhdistyksen perustamisen ja sen toiminnan aloittamisen jälkeisestä vuodesta lähtien. — Mitä lopuksi tuli rautatien itäpuolella olevaan alueeseen, oli Töölön puistoyhtiö vuokra-ajakseen luovuttanut sen erityisenä tilana kauppaneuvos Borgströmille Alppipaviljonki-nimisen ravintolan perustamiseksi, ja tämä oli uhrannut enemmän kuin 52,000 markkaa osin valmistukseen yleisölle miellyttävän huvittelupaikan, osin voidakseen ravintolaliikkeestä saaduilla tuloilla taata suunnittelemiensa jatkuvien istutus- ja pengerrakennustöiden suorittamisen, varsinkin Alppi-nimisellä kauniilla vuoriylängöllä. Kun yksityinen mies oli ryhtynyt näin tuntuviin uhrauksiin yleisön ja kaupungin eduksi, tuntui myös kohtuulliselta, että kauppaneuvos Borgströmin toivomukset

tämän alueen vastaisesta käytöstä mikäli mahdollista otettiin huomioon, varsinkin kun hänen suunnitelmansa tämän puiston osan vastaiseksi kaunistamiseksi tuntui valiokunnasta onnistuneelta ja kaupungille olisi edullista saada tärkeä osa alueesta suunnitelmanmukaisesti käytetyksi ja kaupungille kustannuksia aiheuttamatta hoidetuksi. Valiokunta katsoi sen vuoksi velvollisuudekseen puoltaa tehtyä ehdotusta, että yhdistys kauppaneuvos Borgströmin toivomuksen mukaisesti ja hänen asettamillaan ehdoilla saisi ottaa haltuunsa myöskin kyseellisen, rautatien itäpuolella olevan alueen, kuitenkin ehdoin, ettei sitä suljettu yleisöltä. Tämäkin alue olisi vapautettava maasta ja rakennuksista suoritettavista veroista vuoden 1900 loppuun.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto pääasiassa valiokunnan ehdotuksen mukaisesti ja edellyttäen, että suunniteltu puutarhayhdistys saatiin aikaan ennen vuoden 1881 loppua, päätti ¹⁾ seuraavaa:

1) puutarhayhdistyksen vapaasti käytettäväksi niin kauan kuin yhdistys mallikelpoisella tavalla viljelemällä maassa viihtyviä kasveja sekä koettamalla kotiuttaa tänne ulkomaisia kasveja toimi tarkoituseriensä toteuttamiseksi, maamme puutarhakulttuurin edistämiseksi ja käytännöllisten puutarhahoitajain kehittämiseksi ajan vaatimusten mukaisesti, ei kuitenkaan pitemmäksi ajaksi kuin viideksikymmeneksi vuodeksi, luovuttaa 20.24 tynnyrin alan laajuisen maa-alueen rautatien länsipuolella olevasta Töölön puiston osasta, kuitenkin ehdoin, ettei yhdistys millään tavoin sulkenut mainitun alueen läpi kulkevaa suurempaa kävely- ja ajotietä;

2) ehdoin, ettei yhdistyksen puutarha kehittynyt kaupapuutarhan luontoiseksi, vaan että sitä hoidettiin edellä mainittuja tarkoituseriä silmällä pitäen, vuoden 1900 loppuun vapauttaa yhdistyksen maksamasta kaupungille mitään veroa sekä maasta että sille teetettävistä taloista, rakennuksista ja laitteista;

3) yhdistyksen tarkoituserien edistämiseksi vuosittain kymmenen vuoden kuluessa maksaa sille kaupunginkassasta avustusta 1,000 markkaa vuodessa yhdistyksen perustamisen ja sen toiminnan alkamisen jälkeisestä vuodesta lähtien; sekä

4) oikeuttaa yhdistyksen siinä tapauksessa, että se toimintansa aloitettuaan jostakin muusta kuin itse aiheuttamastaan syystä hajautuisi, korjaamaan pois alueella olevat talot ja rakennukset sekä kiinteät ja irtaimet, puusta, metallista tai hakatusta kivistä tehdyt laitteet samoin kuin ne kaiken laatuiset kasvit, jotka alueen ollessa yhdistyksen hallussa oli sinne sen toimesta istutettu, sekä käyttämään niitä hyväkseen, lukuunottamatta niitä puita ja pensaita, jotka oli istutettu alueen kaunistamiseksi ja jotka samoin kuin hyvin hoidettu maa sekä kasvava metsä aluetta luovutettaessa oli korvuksetta jätettävä kaupungin käytettäväksi.

Rautatien itäpuolella olevan alueen suhteen kaupunginvaltuusto erikseen päätti:

5) hyväksyen kauppaneuvos Borgströmin ehdollisen tarjouksen hänen tälle alueelle teettämiensä rakennusten luovuttamisesta puutarhayhdistykselle sekä hänen määräämänsä tämän luovutuksen ehdot luovuttaa yhdistykselle kyseellisen 14.05 tynnyrin alan laajuisen alueen, kuitenkin ehdoin, ettei aluetta suljettu siellä käyvältä yleisöltä;

6) vapauttaa yhdistyksen vuoden 1900 loppuun suorittamasta veroa sekä maasta että sille teetetyistä rakennuksista;

¹⁾ Valt. pöytäk. 29 p. kesäk. 1 §.

7) pidättää kaupungin viranomaisille oikeuden kauppaneuvos Borgströmin määräämään ehtojen noudattamisen valvomiseen; sekä

8) siinä tapauksessa, ettei yhdistystä saatu aikaan tai että se menetti maan käyttöoikeuden, joka silloin siirtyi takaisin kaupungille, kauppaneuvos Borgströmin määräämään ehdoin ottaa haltuunsa alueella olevat talot ja rakennukset y. m. tai myös velvoittaa hänet tai hänen oikeudenomistajansa poistamaan ne puistosta.

Niiden tilusten vuokraaminen, joiden vuokrakausi päättyi vuonna 1875. Koska kaupungin rahatoimilaitokselle laadittu ohjesääntö ei ollut vielä saanut vahvistustaan, maistraatti jätti kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, miten oli meneteltävä erinäisten luetteloon merkittyjen, vuokralle annettujen tilusten suhteen, joiden vuokrakausi päättyi vuonna 1875. Valtuusto päätti ¹⁾ antaa maistraatille tehtäväksi joko julkisella huutokaupalla tai sopimalla entisten vuokraajan kanssa vuokrata kaikki kyseelliset tilukset edelleen yhdeksi vuodeksi, lukuunottamatta huviloita n:ot 42, 44 ja 45 eli Alppia, Viksbergiä ja Tallbergia, joista valtuusto aikaisemmin oli toisin määrännyt.

Meilahden (Mejlansin) huvila-alueiden käyttö. Antaen tietoja niistä toimenpiteistä, joihin siihen asti oli ryhdytty kaupungin vuonna 1871 ostaman Helsingin pitäjässä sijaitsevan Mejlansin eli Hindersnäsin yksinäisverotilan suhteen maistraatti jätti kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi kysymyksen mainittuun tilaan kuuluvien vielä vuokraamattomien huvila-alueiden n:ot 4, 5, 6, 7, 8 ja 9 käytöstä. Maistraatin kirjelmästä kävi ilmi, että maistraatti sekä kaupungin vanhimmat mainittuna vuonna olivat päättäneet, että tilan läntisellä rannalla olevat maa-alueet jaettaisiin seitsemäksi huvila-alueeksi, n:oiksi 1, 4, 5, 6, 7, 8 ja 9, jotka annettaisiin vuokralle, mutta kun toimitetussa huutokaupassa ei ollut tehty niitä koskevia tarjouksia, oli koko tila tarjottu vuokralle ja vuonna 1872 vuokrattu kahdeksikymmeneksi vuodeksi eversti W. Spårelle, m. m. ehdoin, että vuokraaja oli velvollinen vaadittaessa luovuttamaan kaupungille rannalla sijaitsevat huvila-alueiksi valitut paikat ilman muuta korvausta kuin että viljeltyjä alueita luovutettaessa vahvistettua vuokramaksua oli vähennettävä samassa suhteessa, jossa luovutettu maapalsta oli tilan koko viljeltyyn alaan. Huvila-alue n:o 1 oli s. v. kolmenkymmenen vuoden ajaksi vuokrattu arkkitehti F. L. Caloniukselle, kun taas tilan aikaisempi omistaja jo ennenkuin kaupunki sen osti oli määrätyn ehdoin vuokrannut huvila-alueet n:ot 2 ja 3, edellisen kolmeksi kymmeneksi vuodeksi maanviljelijä F. Rotkirchille ja jälkimmäisen kahdeksikymmeneksi viideksi vuodeksi kauppias G. A. Herlinille. Tilaan kuuluvan Rajasaaren osan entinen omistaja niinkään jo oli vuokrannut filosofianmaisteri J. L. Boehmille kahdeksikymmeneksi viideksi vuodeksi. Valtuusto lähetti ²⁾ asian valmisteltavaksi valiokuntaan, johon kuuluivat ³⁾ vtt Sandberg, Brummer ja Numell. — Ensimmäisessä mietinnössään ⁴⁾ valiokunta ehdotti, että valtuusto kehoittaisi maistraattia julkisella huutokaupalla tarkemmin ilmoitetuin ehdoin tarjoamaan vuokralle mainitut huvila-alueet n:ot 4—9 sekä että tällöin saataisiin tehdä vaihtopuoliset tarjoukset ensin jokaisesta huvilapaikasta erikseen ja sitten oikeudesta yhdistää n:ot 4 ja 5 ja samaten n:ot 6 ja 7 yhdeksi huvila-alueeksi, minkä jälkeen tehdyt tarjoukset oli alistettava valtuuston harkittaviksi ja hyväksyttäväiksi. Sittenkuin asiaa esiteltäessä oli ilmoitettu kauppias Herlinin valtuustolle jättämässään kirjelmässä lausuneen, että kyseellinen jako tuot-

¹⁾ Valt. pöytäk. 31 p. elok. 13 §. — ²⁾ S:n 6 p. huhtik. 9 §. — ³⁾ S:n 13 p. huhtik. 10 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 33.

taisi hänelle huvila-alueen n:o 3 vuokraajana tuntuvaa haittaa ja loukkaisi niitä oikeuksia, jotka hänelle vuokrasopimuksessa oli taattu, valtuusto päätti ¹⁾ palauttaa asian valiokuntaan, jonka tuli antaa lausunto siitä, ansaitsivatko nämä muistutukset huomiota, sekä, jos niin oli laita, oliko huvila-alueiden jaoituksen muuttaminen kenties tarpeen vaatima. — Tämän johdosta antamassaan uudessa mietinnössä ²⁾ valiokunta, sittenkuin myöskin eversti Spåre Mejlansin tilan vuokraajana oli esittänyt joitakin huomautuksia valiokunnan ensimmäistä ehdotusta vastaan, teki asiaa koskevan uuden ehdotuksen. Tässä valiokunta m. m. esitti, että kaupunki pääkohdittain hyväksyen herrain Herlinin ja Spåren vaatimukset määrätyin ehdoin panettaisi kuntoon kaksi ajotietä huvila-alueille ja laivasillan niitä varten, minkä lisäksi valtuuston olisi maistraatin välityksellä anottava läänin maaherralta toimenpidettä Mejlansin tilan osuuden erottamiseksi mainitun tilan sekä Huopalahden kylän ja kenties muiden isojakolohkokuntain yhteisestä kalavedestä. — Uudistetussa käsittelyssä valtuusto kuitenkin uudestaan palautti ³⁾ asian valiokuntaan, jonka tuli ryhtyä jatkamaan neuvotteluja herrain Herlinin ja Spåren kanssa ja jos siten voitaisiin saada aikaan kaupungille edullisemmat ehdot, tehdä uusi ehdotus, jota vastoin muussa tapauksessa kysymys kyseellisten huvila-alueiden vuokraamisesta saisi vtn Sandbergin valiokunnan jälkimmäiseen mietintöön liittämän vastalauseen mukaisesti toistaiseksi raueta.

Huvilan n:o 68, Kampin malmin, vuokra-alueiden vaihto. Helsingfors aktiebstäder nimisen yhtiön anomuksen saada vaihtaa sille kaupungin omistamalta Kampin malmin huvila-alueelta n:o 68 työväenasuntojen rakentamiseksi luovutettu alue toiseen ehdotettuun, samalla huvila-alueella sijaitsevaan paikkaan valtuusto lähetti ⁴⁾ toimikuntaan ⁵⁾, joka aikaisemmin oli asetettu valitsemaan paikkoja venäläisen sotaväen tarpeisiin teetettävälle rakennuksille. Toimikunnan tämän johdosta antaman lausunnon ⁶⁾ mukaisesti valtuusto sittemmin päätti ⁷⁾ myöntyä hakijan anomukseen, kuitenkin ehdoin, että uudella paikalla olevat ruokamultavarastot oli otettava talteen kaupungin istutuksia varten ja vuokramaksu korotettava 400 markasta 600 markkaan vuodessa.

Vuokraoikeuden siirtoja. Suomalaisen teatteritalo-osakeyhtiön anomuksen, että sille siirrettäisiin se vuokraoikeus ja ne edut, jotka aikaisemmin olivat kuuluneet Arkadian teatteritalo-osakeyhtiölle, kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁸⁾.

Kauppias N. Resvoyn anomuksen sen luovutuksen hyväksymisestä, jolla hän oli filosofianmaisteri J. L. Boehmiltä hankkinut itselleen Humalahdessa olevan, kaupungin omistamaan Helsingin pitäjässä sijaitsevaan Mejlansin yksinäistilaan kuuluvan Rajasaaren pohjoisosan vuokraoikeuden kaupunginvaltuusto niinkään hyväksyi ⁹⁾. Sitä vastoin kaupunginvaltuusto epäsi hakijan samassa yhteydessä tekemän anomuksen vuokra-ajan pidentämisestä viideksikymmeneksi vuodeksi.

Vuokraoikeuden siirrosta noudatettavien ehtojen muuttaminen. Maistraatti oli aikaisemmin oikeuttanut Rörstrands aktiebolag nimisen yhtiön, jolla oli vuokralla kaupungin omistama Arabian huvila, maistraatin mieltä kuulematta luovuttamaan toiselle vuokraajalle mainitulla huvila-alueella ja sen yhteydessä olevalla, Kaanaanmaaksi nimitetyllä niityllä olevat laitteensa

¹⁾ Valt. pöytäk. 31 p. elok. 5 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 38. — ³⁾ Valt. pöytäk. 23 p. marrask. 2 §. — ⁴⁾ S:n 31 p. elok. 19 §. — ⁵⁾ Ks. s. 35. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 8 p. lokak., liite A. — ⁷⁾ S:n s:n 2 §. — ⁸⁾ S:n 10 p. syysk. 8 §. — ⁹⁾ S:n 28 p. syysk. 5 §.

sekä maan käyttöoikeuden ehdoin, että uuden vuokraajan kahden kuukauden kuluessa luovutuksesta oli ilmoitettava asia maistraatille sekä annettava hyväksytty takuu vuokraehtojen täyttämisestä. Yhtiön esittämästä anomuksesta, jota maistraattikin oli puoltanut, kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ peruuttaa edellä mainitut kyseellisen huvilan vuokraoikeuden siirron ehdot.

Vaivashoidon hallussa olevan Edet-nimisen huvilan vuokramaksut. Vaivashoitojohtokunta alisti kaupunginvaltuuston harkittavaksi, oliko vaivashoidon hallussa olevan Edet-nimisen huvilan vuosien 1873 ja 1874 vuokramaksut, joista maksuliput oli lähetetty johtokunnalle, nyttemmin, kaupungin kunnallisessa suhteessa ollessa yhtenä ainoana yhdyskuntana, suoritettava vaivaiskassasta. Valtuusto päätti ²⁾ olla ryhtymättä asiaa tutkimaan ja palautti esityksen vaivashoitojohtokuntaan.

Vuokraoikeuden pidennys. Ravintoloitsija P. G. Nymarkin anomuksen ³⁾ johdosta, että huvilan n:o 61, Hesperian, vuokraoikeus pidennettäisiin kahdeksikymmeneksi vuodeksi lukien kesäkuun 1 p:stä 1883, kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ pidentää mainitun vuokraoikeuden viideksitoista vuodeksi eli kesäkuun 1 p:ään 1898 ehdoin, että hakija kesäkuun 1 p:stä 1876 sitoutui pitämään kunnossa tilalla olevan rakennuksen seinäin, lattiain ja kattojen puolesta ja alistui niihin katselmuksiin, jotka olivat säädetyt tai vastedes kenties säädettäisiin toimitettaviksi kaupungin vuokra-alueilla, sekä kesäkuun 1 p:stä 1883 suoritti 25 % korotetun vuokramaksun.

Kauppalaivankapteeni J. Renholmin anomuksen saada kaupungin omistaman Kuusisaaren vuokraoikeus pidennetyksi kolmeksikymmeneksiviideksi vuodeksi lukien tammikuun 1 p:stä 1877, kaupunginvaltuusto maistraatin ehdotuksen mukaisesti epäsi ⁵⁾.

Vuokraoikeuden pidentämisen aiheuttaman valituksen johdosta annettu selitys. Läänin kuvernöörin lähetepäätöksellä oli kaupunginvaltuusto 80 markan sakon uhalla velvoitettu kuukauden kuluessa antamaan selitys vaskenvalaja G. Lindströmin eräästä kuvernöörin päätöksestä korkeimpaan paikkaan esittämän valituksen johdosta. Mainitussa päätöksessä, joka koski kaupungille kuuluvan huvilan n:o 34, Brogårdin, vuokraoikeuden pidentämistä, valituksentekijää oli neuvottu ajamaan asiaansa asianomaisessa tuomioistuimessa. Tämän johdosta valtuusto päätti ⁶⁾ lähettää asian vakinaiseen valmisteluvaliokuntaan, jonka myöskin tuli antaa lausuntonsa kuvernöörin määräämän sakon sopivaisuudesta ja sen mahdollisesti aiheuttamista toimenpiteistä. Valituksesta valtuusto sen jälkeen valiokunnan antaman kirjallisen ehdotuksen mukaisesti päätti ⁷⁾ selityksessään huomauttaa, että koska kysymystä oli pidettävä välikirjan todellista sisältöä koskevana riita-asiana, joka näytti olevan tuomioistuimen ratkaistava, valtuusto puolestaan esitti, että kuvernöörin asiassa antama päätös vahvistettaisiin. Sakkokysymykseen nähden valiokunta huomautti, että kuvernöörin toimenpidettä varmastikaan ei ollut käsitettävä valtuustoon kohdistuvaksi epäluottamuslauseeksi, vaan että sen lienee aiheuttanut kuvernöörinvirastossa samanluontoisissa kysymyksissä noudatettu tapa. Valtuuston tulisi siis ainoastaan selityksensä alkuun tulevassa asian selostuksessa tuoda esiin, että valtuusto ilman sakonuhkaakin, tuntien velvollisuutensa julkisena yhdyskuntana olisi katsonut asiakseen määrääjän kuluessa antaa siltä pyydetyn lausunnon. Tältä kohden valtuusto kuitenkin epäsi valiokunnan ehdotuksen ja päätti ainoastaan mer-

¹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. maalisk. 5 §. — ²⁾ S:n 11 p. toukok. 6 §. — ³⁾ S:n 19 p. lokak. 8 §. — ⁴⁾ S:n 16 p. marrask. 2 §. — ⁵⁾ S:n 4 p. jouluk. 5 §. — ⁶⁾ S:n 16 p. maalisk. 8 §. — ⁷⁾ S:n 23 p. maalisk. 4 §.

kityttää pöytäkirjaan, että valtuuston mielestä tosin ei ollut sopivaa, että sille tämänlaatuisissa asioissa määrättiin sakkoja, mutta ettei se kuitenkaan tässä tapauksessa tahtonut ryhtyä sen johdosta mihinkään toimenpiteeseen.

3. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat.

Uuden palotornin rakennuttaminen. Palotoimikunta oli anonut maistraatilta toimenpidettä, jotta korttelissa n:o 69, Leivossa, sijaitseva Vladimirinkadun tontti n:o 10 ostettaisiin kolmannen, toimikunnan mielestä IV kaupunginosaan sijoitettavan palotornin rakennuspaikaksi. Sittenkuin v. t. kaupungininsinööri C. Reuter antamassaan lausunnossa oli ollut sitä mieltä, että uusi palotorni mieluummin olisi rakennutettava Malmin- ja Annankatujen kulmauksessa olevalle kaupungin omistamalle ja käyttämättömälle paikalle, maistraatti jätti asian kaupunginvaltuuston tutkittavaksi puoltaen itse puolestaan v. t. kaupungininsinöörin ehdottamaa paikkaa. Koska kuitenkin viimeksimainittu paikka oli eräs niistä, joita valtuusto oli tarjonnut ¹⁾ suunnitellun venäläisen teatterirakennuksen paikaksi, valtuusto päätti ²⁾ jättää asian ratkaisematta, kunnes oli saatu ilmoitus siitä, aiottiinko paikkaa käyttää viimeksimainittuun tarkoitukseen.

Uuden kansakoulutalon rakennuttaminen. Kansakoulujohtokunta anoi kaupunginvaltuustolta, että kaksi uutta koulutaloa rakennutettaisiin kansakoulujen tarpeisiin aikaisemmin luovutetuille koulutonteille, nim. molemmille itäisimmille tonteille IV kaupunginosan korttelin n:o 69, Leivon, pohjoislaidalla (Annankadun ja Simonkadun ja suunnitellun jatkeen kulmaukseen) sekä kahdelle läntisimmälle tontille V kaupunginosan korttelin n:o 111, Tikan, pohjoislaidalla (Kirvesmiehenkadun ja uuden kaupunginasemakaavan mukaisen Punavuorenkadun jatkeen kulmaukseen), sekä että niitä kouluja varten, jotka olivat sijoitetut Kasarminkadun n:ossa 21 olevaan koulutaloon, hankittaisiin yksi talo lisää. Tämä asia ynnä erinäisiä muita kansakoulujen järjestelyä ja toimintaa koskevia kysymyksiä ³⁾ lähetettiin ⁴⁾ valmisteltavaksi valiokuntaan, johon valittiin ⁵⁾ vtt Kihlman, Sandberg ja Westermarck. — Kansakoulutarkastaja V. W. Öhbergin valiokunnan tiedustelun johdosta ilmoitettua, että koulutaloa kipeimmin tarvittiin edellä mainituille V kaupunginosan tonteille sekä että tämän talon tulisi sisältää kolmen alakansakoulun huoneistot ynnä yhteinen eteinen sekä vahtimestarin asunto, valiokunta mietinnössään ⁶⁾ ehdotti, että valtuusto päättäisi rakennuttaa mainituille V kaupunginosan korttelin n:o 111 tonteille uuden kansakoulutalon, jonka tulisi valmistua syyskuun 1 p:ään 1876, mutta toistaiseksi lykätä IV kaupunginosan korttelin n:o 69 tonttien rakennuttamisen. Sen ohessa valiokunta ehdotti, ettei kansakoulujohtokunnan ehdotus vielä yhden talon hankkimisesta Kasarminkadun koulutaloon sijoitetuille kouluille toistaiseksi aiheutaisi toimenpidettä valtuuston taholta. — Muuten yhtyen valiokunnan ehdotukseen valtuusto teki ⁷⁾ sen ehdottamaa koulutaloa koskevan päätöksensä siinä muodossa, että uusi kansakoulutalo rakennutettaisiin tarkoitusta

¹⁾ Ks. s. 26. — ²⁾ Valt. pöytäk. 26 p. lokak. 2 §. — ³⁾ S:n 25 p. toukok. 12 §. — ⁴⁾ Ks. s. 42, 61, 71 ja 72. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 25 p. toukok. 18 §. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 34. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 10 p. syysk. 1 §.